

ชื่อเรื่องการวิจัย (2562) : กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย : นางสาวณัชชา สอนสมฤทธิ

ที่ปรึกษาการวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์นภัส มโนการณ อาจารย์ประจำสาขาบริหารการศึกษา ภาควิชาพื้นฐาน และการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR ซึ่งได้นำเอาหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการวงจร PAOR ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็ก ทาร์กการ์ท (Kemmis and Mc Taggart, 1988) โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ การสร้างกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ตามวงจร PAOR คือ การวางแผน (Planning : P) การปฏิบัติการ (Action : A) การสังเกต (Observation : O) และการสะท้อนผล (Reflection : R) โดยมีการพัฒนาเป็น 2 วงรอบ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 25 คน ที่ปฏิบัติการสอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปีงบประมาณ 2561 – 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนพัฒนาตนเองของครู ID Plan แบบบันทึกการนิเทศ แบบบันทึกการประชุม แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบถูกหรือผิด แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบสังเกตการสอน และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Test) และสถิติที่ใช้ดำเนินการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยวงรอบที่ 1

ผลการศึกษาและพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพิจารณาและสะท้อนผลการวิจัยวงรอบที่ 1 พบว่า

1.1 ผลการวางแผน (Planning : P) พบว่า ครู มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การศึกษาสภาพ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ครูจึงควรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอนของตนเอง ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้ประชุมระดมความคิดเห็น

โดยสรุปร่วมกันว่าจะต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น วิเคราะห์เป็นและสร้างองค์ความรู้ได้ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ มุ่งเน้นในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research: PAR) และประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อร่างกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้สังเคราะห์จากทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปว่ากระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ขั้นสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา 2) คัดเลือกวิธีการพัฒนา 3) ขั้นการดำเนินการพัฒนา ประกอบด้วย 3.1) การให้ความรู้ 3.2) การนำความรู้ไปใช้ 3.3) การนิเทศติดตาม 3.4) การประเมินผล 4) ขั้นวิเคราะห์และสรุปผลการพัฒนา

1.2 ผลการปฏิบัติตามแผน (Action : A) เป็นการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ โดยผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ขั้นการให้ความรู้ พบว่า

1.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง กลุ่มเป้าหมายทุกคนสนใจ และให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง รู้จักวิธีการวิเคราะห์ตนเอง สามารถกำหนดวิธีการและวางแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้ มีความกระตือรือร้น พึงพอใจที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกคนสนใจให้ความร่วมมือในการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามขั้นตอนของ ONIE MODEL และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ แต่ส่วนที่จะต้องแก้ไข คือ มีครูบางส่วนยังไม่ค่อยเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามขั้นตอน ONIE MODEL ได้และยังไม่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนเข้ากับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนได้ ซึ่งผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันกำหนดให้ใช้วิธีการเพื่อนช่วยเพื่อนในการแนะนำช่วยเหลือ ให้สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ และจะต้องมีการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่องจึงจะประสบผลสำเร็จ

1.2.3 การศึกษาดูงาน พบว่า ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้นในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของ

สถานศึกษา และสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ผลการสังเกตผล (Observation : O) พบว่า ผู้ร่วมวิจัยทุกคนสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเห็นความสำคัญของการนิเทศว่าสามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ การนิเทศภายในยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับกลุ่มเป้าหมาย ส่วนที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข คือ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน ยังไม่ค่อยเข้าใจการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน ONIE MODEL ได้ และครูบางส่วนยังไม่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนเข้ากับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนได้ ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ ทำให้ยังไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ จึงต้องดำเนินการศึกษาหรือคัดเลือกวิธีการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมต่อไป

1.4 ผลการสะท้อนผล (Reflection : R) โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพราะเหตุว่า

1.4.1 ได้มีโอกาสและพัฒนาตนเองอย่างจริงจัง

1.4.2 ได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะที่จำเป็นและสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้

1.4.3 ปัจจัยความสำเร็จในการวิจัยวงรอบที่ 1 ประกอบด้วย ความร่วมมือและมุ่งมั่นตั้งใจของกลุ่มเป้าหมาย การนิเทศภายใน และยังสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผน และเวลาที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.4 การบริหารจัดการที่เป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประโยชน์เอื้อต่อการพัฒนาครู โดยให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

1.4.5 การดำเนินการในวงรอบที่ 1 นี้เกิดประโยชน์อย่างมากมิใช่เพียงการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเท่านั้น หากแต่เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพการศึกษาทุกด้าน เป็นการสะท้อนข้อเท็จจริงที่ว่า “ครู คือ กลไกสำคัญของการพัฒนา” และผู้รับประโยชน์โดยตรงก็คือผู้เรียนนั่นเอง

1.5 ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสะท้อนผลร่วมในครั้งนี้และเป็นข้อเสนอที่ควรดำเนินการในวงรอบที่ 2 ของการวิจัย ประกอบด้วย

1.5.1 สำหรับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน ยังไม่ค่อยเข้าใจการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน (ONIE MODEL) ได้และครูบางส่วนยังไม่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนเข้ากับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนได้ ทำให้ยังไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ ควรมีการสังเกตการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้หรือไม่ และควรใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน หรือระบบกลุ่มในการทำงาน โดยกำหนดให้ครูในกลุ่มที่เก่ง และเข้าใจขั้นตอนการเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ (ONIE MODEL) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การร่วมเป็นพี่เลี้ยงคอยดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ควรมีการเสริมแรงให้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติ ตามแผน และควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการนิเทศเป็นนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศการสอนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง โดยเริ่มด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ และการใช้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นที่มีการสังเกต กระบวนการนิเทศแบบคลินิกต้องมีการดำเนินการเป็นวัฏจักรซ้ำหลายครั้งตลอดทั้งปีและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งของการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพก็จะถูกจัดทำขึ้น นอกจากนี้จะใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรงแล้วยังสามารถใช้เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองได้หรือใช้เป็นกระบวนการประเมินการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพก็ได้ แต่การนำมาใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนานั้น ควรมีการดำเนินการหลายครั้งเพื่อครูจะได้มีโอกาสพัฒนาและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุผลตามเกณฑ์ที่พึงพอใจทั้ง 2 ฝ่าย

1.5.2 กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการวิจัยวงรอบที่ 2 ควรยกระดับสำรวจสภาพ ความต้องการพัฒนา และชี้ให้เห็นชัดว่ากลุ่มเป้าหมายที่ไม่ผ่านการประเมินควรดำเนินการในชั้นศึกษาและคัดเลือกวิธีการพัฒนา โดยขึ้นการดำเนินการพัฒนา ซึ่งการให้ความรู้เน้นให้เพิ่มกิจกรรม การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วย One Page Management การอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการเสริมแรงเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ และใช้กระบวนการนิเทศแบบคลินิก ตามข้อเสนอข้างต้น

1.5.3 ความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยกระบวนการร่วมมือร่วมใจ ทั้งผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งที่เป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงจะประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าประสงค์

ผลการวิจัยวงรอบที่ 2

การวิจัยในวงรอบที่ 2 ดำเนินการวิจัยในปีงบประมาณ 2562 ระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 พบว่า

2.1 การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสะท้อนผลการวิจัยในวงรอบที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาสาเหตุที่ทำให้การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในวงรอบที่ 1 มีข้อปรับปรุงแก้ไขที่ต้องนำมาพัฒนาในวงรอบที่ 2 จากนั้นดำเนินการวางแผนพัฒนาในส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้

ร่างกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนเลือกวิธีการพัฒนา 2) ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา ประกอบด้วย 2.1) การให้ความรู้ 2.2) การนำความรู้ไปใช้ 2.3) การเสริมแรง 2.4) การนิเทศติดตาม 2.5) การประเมินผล 3) ขั้นตอนวิเคราะห์และสรุปผลการพัฒนา

2.2 ผลการวางแผน (Planning : P) ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย ร่วมกันประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อวางแผนใหม่ (Re - Planning) จำนวน 1 วัน ดำเนินการในวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2561 โดยนำข้อมูล ที่เก็บรวบรวมจากการสะท้อนผลการวิจัยในวงรอบที่ 1 มีข้อปรับปรุง แก้ไขที่ต้องนำมาพัฒนาในวงรอบ ที่ 2 จากนั้นดำเนินการวางแผนพัฒนาในส่วนที่ต้องปรับปรุง แก้ไขให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการวิจัยในวงรอบที่ 2

2.3 ผลการปฏิบัติตามแผน (Action : C) ดำเนินการในปีงบประมาณ 2562 (ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562) ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2561 ถึง 30 กันยายน 2562 โดยนำแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุผลด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการที่ร่วมกันกำหนดไว้ระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายตามขั้นการวางแผน (Planning : P) ทั้งกิจกรรมกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและที่กำหนดเพิ่มเติมใหม่ ได้แก่ 1) การศึกษาเอกสาร 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วย One Page Management 3) การอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน 4) การเสริมแรง 5) การนิเทศแบบคลินิก โดยกระบวนการจัดกิจกรรมคล้ายคลึงกับการวิจัยในวงรอบที่ 1 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Action : A) เป็นการดำเนินการปฏิบัติตามแผนใหม่ (Re - Acting) ร่วมกันดำเนินการตามแผนอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นการดำเนินการเพิ่มเติมจากการวิจัยวงรอบที่ 1 กลุ่มเป้าหมายทุกคนดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันนำเสนอข้อมูลในที่ประชุมประจำเดือนทุกเดือนเพื่อเสนอผลการประเมินผลความก้าวหน้าและปรับปรุงแก้ไขในแต่ละครั้ง กิจกรรมที่ดำเนินการในชั้นตอนนี้คล้ายคลึงในชั้นตอนที่ 2 ในวงรอบที่ 1 แต่เป็นระบบมากกว่าและมีประสิทธิภาพสูงกว่า เนื่องจากมีการปรับปรุงให้ดีกว่าเดิม รวมทั้งมีกิจกรรมบางกระบวนการไม่มีในวงรอบที่ 1 แต่ร่วมกันกำหนดขึ้นมาในวงรอบที่ 2 นี้ สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ยังขาดความมั่นใจและยังสับสนในข้อปลีกย่อยของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามขั้นตอนของ ONIE MODEL การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วย One Page management ที่จะนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ได้ร่วมกันพิจารณาข้อค้นพบในวงรอบที่ 1 ได้เลือกวิธีการในการพัฒนางานรอบที่ 2 จำนวน 5 กิจกรรม โดยศึกษาเอกสารเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู ประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย One Page Management การอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน การเสริมแรงและ

การนิเทศแบบคลินิก โดยผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นิเทศ แนะนำ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทดลอง นำวัสดุ สิ่งของ เรื่องราว ข่าว เหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นหัวข้อเรื่องสำหรับการจัดการเรียนรู้เน้นการศึกษา ทดลอง ลงมือฝึกปฏิบัติและการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ รายละเอียดการดำเนินงานต่อไปนี้

1. จัดหาเอกสารสื่อความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับกลุ่มเป้าหมายอ่านเพิ่มเติม

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วย One Page Management เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ระยะเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 1 วัน ดำเนินการในวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2562 ณ ภูผาสายธารรีสอร์ท บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

3. การอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ระยะเวลา 2 วัน ดำเนินการในวันที่ 29 – 30 เมษายน พ.ศ.2562 ณ ห้องประชุมทัชสตาร์รีสอร์ท ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเชิญวิทยากร มาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี ระเบียบวิธีวิจัย และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาหรือการนำเสนอปัญหาในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เกิดขึ้นระหว่างจัดการเรียนรู้มากำหนดเป็นหัวข้อวิจัยในชั้นเรียน เพื่อศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกัน กำหนดว่าจะต้องดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คนละ 1 เรื่อง

4. ผู้วิจัยใช้การเสริมแรงเพื่อกระตุ้นให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระรายวิชาเข้ากับสภาพบริบทและวิถีชีวิต ศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดเป้าหมายครูที่มีผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าสอบคิดเป็น ร้อยละ 100 และครูที่มีร้อยละของผู้สอบผ่านคิดเป็นร้อยละ 90 ขึ้นไป จะได้รับเกียรติบัตรยกย่องชมเชยจากสถานศึกษาและสำนักงานกศน.จังหวัดเชียงใหม่

5. ผู้วิจัยใช้การนิเทศแบบคลินิก เพื่อกระตุ้นให้ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องจากผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย กระบวนการนิเทศเน้นการสังเกตการจัดการเรียนรู้ และร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของผู้ร่วมวิจัยเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและให้ทดลองสอนหลาย ๆ ครั้ง แต่ละครั้งใช้เนื้อหา วิธีการที่แตกต่างกัน เช่น การวิเคราะห์วัสดุ สิ่งของ เหตุการณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเน้นให้มีการคิดวิเคราะห์ และสรุปเป็นองค์ความรู้ ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความมั่นใจ สามารถตัดสินใจใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบในการจัดการเรียนรู้

สรุปผลการดำเนินการตามแผนการดำเนินงาน จากการนำเสนอความก้าวหน้าในที่ประชุมประจำเดือน เพื่อรายงานและนำเสนอผลงานการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาศัยการประชุมเชิงปฏิบัติการในรอบที่ 1 และการศึกษา

เอกสารเพิ่มเติม การประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ One Page Management การอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน การเสริมแรง และการนิเทศแบบคลินิก กลุ่มเป้าหมายนำสู่การปฏิบัติในห้องเรียนดำเนินการอยู่ในระดับที่น่าพอใจซึ่งใช้เวลา 1 ปีงบประมาณ โดยสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งผลให้สถานศึกษามีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน N-NET สูงกว่า ปีงบประมาณ 2561

2.4 ผลการสังเกตผล (Observation : O)

กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการวิจัยวงรอบที่ 2 นี้ มีกิจกรรม 2 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมที่ดำเนินการซ้ำและต่อเนื่องจากวงรอบที่ 1 และ 2) กิจกรรมที่ร่วมกันพิจารณาและกำหนดขึ้นมาใหม่ ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วย One Page Management การอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน การเสริมแรง และการนิเทศแบบคลินิก ผลการสังเกต พบว่า กลุ่มเป้าหมายสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามบริบทของแต่ละรายวิชาและสาระการเรียนรู้ เช่น การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม การใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.5 ผลการสะท้อนผล (Reflection)

การจัดกิจกรรมในวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามกรอบแนวทางการพัฒนา ส่งผลให้ครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องจากผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนการให้คำปรึกษา แนะนำ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเป้าหมายด้วยกันรวมทั้งการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม การทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้โครงงาน การทดลองสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย แตกต่างกันไป ทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจและมั่นใจสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ ทฤษฎี และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
2. กลุ่มเป้าหมายสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามขั้นตอนของ ONIE MODEL ได้
3. กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ สรุปองค์ความรู้ได้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

4. กลุ่มเป้าหมายและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
5. กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตนเอง ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถนำผลการเรียนรู้ไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้
6. กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. กลุ่มเป้าหมายแต่ละคนมีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น

ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันวิเคราะห์และวิพากษ์ผลการดำเนินการวิจัย กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมเพื่อร่วมกันสรุปอภิปรายผลการวิจัย แล้วร่วมกันสรุปผลและพิจารณาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ร่วมกันพิจารณาผลการวิจัยซึ่งเน้น กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยสามารถสังเคราะห์เป็นประเด็นหลักได้ดังนี้

1. กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ มีผลการดำเนินการเป็นที่น่าพอใจ คือ ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สถานศึกษามีผลการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) สูงกว่าระดับประเทศเกือบทุกระดับและสาระการเรียนรู้ ซึ่งดีขึ้นไปงประมาณ 2561

3. การพัฒนาบรรลุผลเนื่องจากปัจจัยสำคัญ คือ ความร่วมมือ ความมุ่งมั่น และความตั้งใจจริงของกลุ่มเป้าหมาย คณะครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาและวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย ได้แก่

- 1) ^{ขึ้น}ชั้นสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา
- 2) ^{ขึ้น}ชั้นศึกษาและคัดเลือกวิธีการพัฒนา
- 3) ^{ขึ้น}ชั้นการดำเนินการพัฒนา ประกอบด้วย
 - 3.1) การให้ความรู้
 - 3.1.1 การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง
 - 3.1.2 การศึกษาเอกสาร
 - 3.1.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - 3.1.4 การศึกษาดูงาน
 - 3.1.5 การอบรมพัฒนา
 - 3.2) การนำความรู้ไปใช้
 - 3.2.1 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 3.2.2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วย One Page Management
 - 3.2.3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.3) การเสริมแรง
 - 3.3.1 เกียรติบัตรประกาศยกย่องชมเชย

3.3.2 ให้ขวัญและกำลังใจ

3.4) การนิเทศติดตาม

3.4.1 การนิเทศภายใน

3.4.2 การนิเทศแบบคลินิก

3.5) การประเมินผล

4) ขั้นวิเคราะห์และสรุปผลการพัฒนา

สรุปผลการวิจัยกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงควรส่งเสริมให้นำกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ไปใช้ในสถานศึกษาอื่นต่อไป